

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**A háttérjogszabály háttérjogszabálya - avagy a polgári perrendtartás
alkalmazhatósága a közigazgatási végrehajtásban**

Szerző: dr. Károlyi Milán

bíróági titkár

Nagykanizsa, 2015. szeptember 14.

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 1. §-a szerint a bíróságok és a jogvitát eldöntő más szervek határozatait, továbbá egyes okiratokon alapuló követeléseket bírósági végrehajtás útján, e törvény szerint kell végrehajtani.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 124. §-a szerint a közigazgatási végrehajtás szabályait kell alkalmazni

a) a hatóság döntésében megállapított,

b) a hatóság által jóváhagyott egyezségben vállalt,

c) a hatósági szerződésben vállalt, illetve a szerződés megszegése esetén a szerződés alapján az ügyfél által igénybe vett támogatás és egyéb kedvezmény visszatérítése iránti, és

d) a jogsegély keretében a külföldi hatóság hatósági ügyben hozott határozatában foglalt kötelezettség érvényesítésére, ha annak önkéntes teljesítése elmaradt.

A fenti rendelkezések alapján többnyire egyértelműen elkülöníthető a bírósági végrehajtás és a közigazgatási végrehajtás esete.

A jogalkalmazók számára általában nem is a főszabály szerint alkalmazandó törvény megválasztása jelent nehézséget, hanem sokkal inkább az, ha más jogterület szabályait kell alkalmazni saját eljárásában, így a „hazai pálya” rutinja elveszik. Tovább súlyosbítja a helyzetet, ha a jogszabály az alkalmazandó szabályt bonyolult, oda-visszautaló módszerrel határozza meg.

A bírósági végrehajtás háttérjogszabálya a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) A Vht. 9. § szerint *azokra az eljárási kérdésekre, amelyeket ez a törvény külön nem szabályoz, a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) és a végrehajtásáról szóló jogszabályok - a polgári nemperes eljárás sajátosságaiból eredő eltérésekkel - megfelelően irányadók.*

A Vht. és a Pp. viszonyát jogirodalmi kifejezéssel élve a szubszidiaritás jellemzi, amelyen azt értjük, hogy a Polgári Perrendtartás a végrehajtás során szubszidiárius (kiszegítő) jelleggel kerül alkalmazásra, vagyis csak akkor, ha az adott kérdést a Vht. nem szabályozza. Az előbbiekből az a fontos szabály is következik, hogy nem kerülhet sor a Pp. rendelkezéseinek alkalmazására abban az

esetben, ha a kérdést a Vht. egyértelműen rendezi, szabályozza.

A magyar polgári eljárásjog már 1952-ben megnyitotta az utat a nemperes eljárásokban a Pp. rendelkezéseinek alkalmazása előtt.

A 105/1952. (XII.28.) MT rendelet 13.§ (3) bekezdése szerint *amennyiben az egyes nemperes eljárásokra vonatkozó jogszabályok másként nem rendelkeznek vagy az eljárás nemperes jellegéből más nem következik - a nemperes eljárásokban is a Pp. szabályait kell megfelelően alkalmazni.*

A Ket. háttérjogszabálya pedig maga a Vht., mivel a Ket. 125. § (2) bek. szerint: e törvény eltérő rendelkezése hiányában végrehajtási eljárásban a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényt (a továbbiakban: Vht.) a (3)-(7) bekezdésben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

Felmerül a kérdés, hogy a Vht. 9. § folytán a Pp. rendelkezései alkalmazhatóak-e a közigazgatási végrehajtásban.

A Ket. 125. § (3) bekezdése a Vht. 9. § alkalmazását látszólagosan kizárja, néhány esetben azonban mégis alkalmazható.

A Vht. 3. § értelmében a bírósági végrehajtás szabályai irányadók a közigazgatási végrehajtás során foganatosított ingó- és ingatlan-végrehajtás esetén is.

Megalapozottnak tűnik az az álláspont, mely szerint ezekben az esetekben -a Vht. elsődlegessége alapján- a Pp. alkalmazása megengedett.¹

A Ket.125. § (6) bek. szerint a Vht. ingó és ingatlan elektronikus árverésére vonatkozó szabályai alkalmazásának akkor van helye, ha önálló bírósági végrehajtó foganatosítja a végrehajtást.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a foglalás és az árverést megelőző végrehajtási cselekmények során az eljáró önálló bírósági végrehajtónak alkalmaznia kell a Ket. rendelkezéseit, az árverés során pedig a Vht. szabályait.

Konklúzióként tehát elmondható, hogy azokban a közigazgatási végrehajtásokban, amelyekben a Vht. 9. § nem alkalmazható, ott a Pp. sem háttérjogszabály, vagyis a Ket. rendelkezései alapján kell eljárni.

1 Vht. Nagykommentár

Ugyancsak alkalmazható a Pp. azokban a közigazgatási végrehajtási eljárásokban, amelyek bírósági végrehajtással ütköztek össze, és amelyeket a Vht. 4. §-a szerint bírósági végrehajtásként kell tovább folytatni.

Adóügyekben más szabályozás érvényesül. Az Art. 144. § értelmében az adóhatóság alkalmazottja -ha az Art. másként nem rendelkezik- a Vht. rendelkezéseit alkalmazza. Az Art. 5. § (2) bekezdése szerint adóügyekben nem kell alkalmazni a Ket. végrehajtási eljárásra vonatkozó szabályait, így a Ket. 125. § (3) bekezdését sem, amely éppen a Vht. 9. § folytán alkalmazható Pp. alkalmazását tiltaná meg, így látszólag a Pp. alkalmazása az adóvégrehajtásban nem tilos.

Helyesebbnek tűnik azonban az az álláspont, mely szerint az adóvégrehajtás természetéből nem következik a Pp. alkalmazhatósága, ezért a Pp. nem háttérjogszabálya az adóvégrehajtásnak.

Azokban az esetekben viszont, amikor a Vht. 4. § alapján az adóvégrehajtást bírósági végrehajtásként kell tovább folytatni a Vht. 9. § folytán a Pp. már alkalmazható.

II. A közigazgatási végrehajtás sajátosságai, különbségei a bírósági végrehajtáshoz viszonyítva

A Ket. 125. § (3) bekezdése a Vht. II. Fejezetének alkalmazását kizárja. Ez a rendelkezés nem meglepő, mivel a Vht. II. Fejezetében található a végrehajtható okiratokra, a végrehajtási kérelemre, és a végrehajtás általános feltételeire vonatkozó rendelkezéseket is, ahol a közigazgatási végrehajtás sajátosságai kerülnek előtérbe.

A Ket. 124. §-a lényegében a végrehajtható okiratokat is meghatározza, mivel a hatóság döntése a 71. § szerint lehet határozat vagy végzés, az ügy érdemében határozatot hoz, az eljárás során felmerült minden más kérdésben végzést bocsát ki.

A Ket. 126. §-a a végrehajtás általános feltételeit rögzíti, melynek értelmében a hatóság döntése végrehajtható, ha

a) pénzfizetésre, továbbá meghatározott cselekményre vagy magatartásra irányuló kötelezettséget állapít meg, a döntés jogerőre emelkedett, és a teljesítésre megállapított határidő vagy határnap eredménytelenül telt el,

- b) a tőrésre vagy valamely cselekménytől vagy magatartástól való tartózkodásra irányuló kötelezettséget megállapító döntés jogerőre emelkedett, és az ügyfél a kötelezettséget - a végrehajtáshoz való jog elévülési idején belül - megszegte,
- c) a döntés fellebbezésre vagy végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemre tekintet nélküli végrehajtását, vagy biztosítási intézkedésként való alkalmazását rendelték el,
- d) a teljesítési határidőt nem tartalmazó döntés jogerőre emelkedett.

Némileg eltérő képet mutatnak az adó-végrehajtási eljárás végrehajtható okiratai:

Az Art. 145. § (1) bekezdése szerint az adóigazgatási eljárásban végrehajtható okirat:

- a) a fizetési kötelezettséget megállapító jogerős hatósági határozat (végzés),
- b) az önadózás esetén a fizetendő adót (adóelőleget) tartalmazó bevallás,
- c) a behajtási eljárás során a behajtást kérő megkeresése,
- d) az adózóval közölt adóhatósági adómegállapítás,
- e) a bírósági eljárási illetéket megállapító bírósági határozat, valamint a bírósági eljárási illeték tárgyában küldött bírósági megkeresés és értesítés,
- f) az egészségügyi szolgáltatási járulék kötelezettséget tartalmazó bejelentés.

Lényeges eltérés a bírósági végrehajtáshoz képest, hogy a végrehajtási eljárás megindítása nem a végrehajtást kérő döntésén múlik. Az elsőfokú hatóság hivatalból indult eljárásban hivatalból, kérelemre indult eljárásban az ügyfél kérelmére vizsgálja a végrehajtható döntésben foglalt kötelezettség teljesítését, továbbá kérelemre indult eljárásban is vizsgálhatja akkor, ha a konkrét eljárás kérelemre indult ugyan, de hivatalból is megindítható.

A végrehajtást általában az elsőfokú hatóság fogatosítja, ilyenkor a végrehajtás elrendeléséről nem kell külön döntést hozni, a végrehajtási eljárás az első végrehajtási cselekmény fogatosításával veszi kezdetét. Amennyiben a végrehajtást nem az elsőfokú hatóság fogatosítja, akkor a végrehajtás megindításáról végzést hoz, amelyet közöl a végrehajtást fogatosító szervvel, és ellene a kötelezett jogszabálysértésre hivatkozással fellebbezéssel élhet.

A Ket. 128. § (2) bekezdése szerint a végrehajtást fogatosító szerv a végrehajtásra önálló bírósági

végrehajtóval szerződést köthet, a végrehajtás során azonban csak a végrehajtást megindító hatóság jogosult végzést hozni. Fontos szabály, hogy az önálló bírósági végrehajtó ilyen esetben elsősorban a Ket. rendelkezései alapján jár el, és nem a Vht. rendelkezései szerint, kivéve azokban az esetekben, amikor a Ket. éppen a Vht. alkalmazását rendeli, mint azt az előbbieken láttuk.

A közigazgatási szerv az átadott ügyekben továbbra is gyakorolja hatásköreit, így például sor kerülhet végrehajtási átvezetésre vagy visszatartási jog gyakorlására, továbbá a részletfizetést sem a bírósági végrehajtó engedélyezheti a Vht. alapján, hanem a közigazgatási szerv a Ket. szerint.

A közigazgatási végrehajtás során is érvényesül a végrehajtási kényszer arányos és fokozatos alkalmazásának elve. A pénzfizetési kötelezettség végrehajtására elsősorban a biztosítási intézkedés során lefoglalt, pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összeget, ha ez az összeg a követelést nem vagy csak részben fedezi, a kötelezett szabad rendelkezése alatt álló, pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összeget, vagy ha ez természetes személy esetében nem lehetséges, a kötelezett munkabérét kell végrehajtás alá vonni.

A Vht. 2. § szerint a munkabérre és egyéb járandóságra, valamint a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összegre vezetett végrehajtás foganatosítása esetén a bírósági végrehajtás szabályai irányadók akkor is, ha a pénzkövetelést közigazgatási végrehajtás vagy közvetlen végrehajtás útján hajtják be.

A bírósági végrehajtásban részletfizetési kedvezményt az eljáró önálló bírósági végrehajtó engedélyezhet a Vht. szabályai szerint, a teljesítésre halasztást a jogosult (végrehajtást kérő) adhat, melynek eredményeképpen a bírósági végrehajtás szünetel.

A közigazgatási végrehajtásban fizetési kedvezmény engedélyezésére a közigazgatási hatóságnak van jogköre a Ket. szerint. Fizetési kedvezményként adható halasztás a kötelezettség teljesítésére, késedelmi pótlék mérséklése vagy elengedése, illetve részletfizetés engedélyezése. A fizetési kedvezmény a kötelezett kérelmére adható, ha bizonyítja, hogy a teljesítés elmaradása neki nem róható fel, és hogy rajta kívül álló ok teszi lehetetlenné a határidőre való teljesítést, vagy az számára aránytalan nehézséget jelentene. Speciális szabály, hogy amennyiben a végrehajtást

foganatosító hatóság nem azonos a végrehajtást megindító hatósággal, a fizetési kedvezmény engedélyezéséhez a végrehajtást megindító hatóság hozzájárulása is szükséges.

A bírósági végrehajtás szünetel a Vht. 52. § megfelelő pontja alapján, ha az adós részletfizetési kedvezményben részesült, vagy számára halasztást engedélyeztek, míg a közigazgatási végrehajtást már a kérelem benyújtásakor fel kell függeszteni (kivéve, ha az ügyfél korábbi, ilyen tárgyú kérelmét jogerősen már elbírálta, vagy a fizetési kedvezmény engedélyezését jogszabály kizárja).

Joghatását tekintve a végrehajtás szünetelése és felfüggesztése lényegében azonos, hiszen a kötelezettel szemben a Ket. 130. § (3) bekezdése szerint végrehajtási cselekmény nem foganatosítható, és erre az időszakra késedelmi pótlék nem számítható fel.

A Vht. egyik alapelve a végrehajtási kényszer arányos és fokozatos alkalmazásának elve. Ennek megfelelő rendelkezést tartalmaz a Ket. 131. § (1) bekezdése, mely szerint a kötelezett egyéb vagyontárgyai akkor vonhatók végrehajtás alá, ha a bankszámlára, munkabérre vezetett végrehajtás nem vezetett vagy aránytalanul hosszú idő múlva vezetne eredményre. Elsősorban az a vagyontárgy vonható végrehajtás alá, amelyre biztosítási intézkedést rendeltek el.

A közigazgatási végrehajtásban érvényesülő speciális szabály, hogy ingatlan-végrehajtásnak akkor van helye, ha a követelés összege az ötszázezer forintot meghaladja, illetve ennél kisebb összeg esetén, ha a tartozás a végrehajtás alá vont ingatlan értékével arányban áll.

A gyakorlatban az arányosság akkor állapítható meg, ha a foglalás alá kerülő ingatlan értéke nem haladja meg az összes tartozás kétszeresét. Ennél kisebb értékű ingatlanok viszont lefoglalhatók. Ha nincsen arányos értékű ingatlan- és a kötelezett egyéb vagyonára vezetett végrehajtás is eredménytelen volt- a végrehajtást foganatosító szerv a kötelezett ingatlanára - a jogosult javára a behajthatatlan pénzkövetelés összege és járulécai összegéig jelzálogjogot jegyeztet be.

Jelentős mértékben védi a kötelezettek lakhatását az a rendelkezés, mely szerint a jogszabályban meghatározott lakásigény mértékének felső határát meg nem haladó nagyságú, a kötelezett és a vele együtt élő közeli hozzátartozók lakhatását közvetlenül szolgáló lakástulajdon a végrehajtás

során csak akkor értékesíthető, ha a végrehajtás más formái nem vezettek eredményre.

A meghatározott cselekmény végrehajtása keretében a Ket. lényegében megismétli a bírósági végrehajtásban is alkalmazható szankciókat azzal, hogy rendbírság helyett eljárási bírságról beszél.

Eszerint a végrehajtást fogatosító szerv:

- a meghatározott cselekményt a kötelezett költségére és veszélyére elvégeztetheti,
- feljogosíthatja a jogosultat, hogy a meghatározott cselekményt a kötelezett költségére és veszélyére elvégezze vagy mással elvégeztesse,
- a jogosult kérelmére a kötelezettet a szolgáltatás pénzegyenértékének megfizetésére kötelezheti,
- ha a teljesítés elmaradása a kötelezettnek felróható, a kötelezettel szemben vagyoni helyzete és jövedelmi viszonyai vizsgálata nélkül eljárási bírságot szabhat ki
- vagy a rendőrség közreműködésével kényszerítheti ki a meghatározott cselekményt.

A végrehajtásnak a közigazgatási végrehajtásban is azt a módját kell választani, amely az adott körülmények között a legcélszerűbb, amely a leghatékonyabban mozdítja elő a kötelezettség teljesítését.

II.2. A végrehajtás felfüggesztése

A közigazgatási végrehajtás felfüggesztésére nemcsak a bíróság, hanem a végrehajtást megindító hatóság, a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság, és a felügyeleti szerv intézkedésére is sor kerülhet.

A felfüggesztési okok csoportosíthatók aszerint, hogy a végrehajtandó határozat megsemmisítésének, megváltoztatásának lehetőségét rejtik, vagy a kötelezett személyével függnek össze, illetve más hatóság vagy személy intézkedése miatt kerül sor a felfüggesztésre.

A végrehajtandó határozat megváltoztatásának lehetősége áll fenn akkor, ha az ügyész a végrehajtható döntés ellen felhívással él, és a végrehajtás felfüggesztését indítványozza, ebben az esetben kötelező felfüggeszteni a végrehajtást. Hasonló a helyzet akkor, ha a kötelezett kézbesítési

vélelem megdöntésére irányuló kérelmet terjeszt elő, és a kérelemben előadott tények és körülmények a kérelem elfogadását valószínűsítik.

Az Art. 160.§ (1) bek. szerint az adóhatóság hivatalból vagy felettes szerve rendelkezésére a határozat (végzés) végrehajtását felfüggeszti, ha a fizetési kötelezettséget előíró határozat (végzés) megváltoztatása vagy megsemmisítése várható.

A közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata a határozat végrehajthatóságára nem hat ki, tehát ilyen esetben csak bíróság függesztheti fel a végrehajtást a Pp. 332.§ (3) bek. alapján.

A keresetlevél benyújtása, amennyiben az végrehajtás felfüggesztési kérelmet is tartalmaz, mégis a végrehajtás megakadását eredményezi, mivel a végrehajtás a kérelemnek a végrehajtást foganatosító szerv tudomására jutásától annak elbírálásáig nem foganatosítható, kivéve, ha a hatóság a határozatot végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemre tekintet nélkül végrehajthatónak nyilvánította. (Pp. 332. § (2a) bek.)

A kötelezett kérelmére kivételesen akkor függeszthető fel a végrehajtás, ha a kötelezett a felfüggesztésre okot adó, méltányolható körülményt igazolta, és a kötelezettet a végrehajtási eljárás során korábban nem sújtották eljárási bírsággal. A szabály tulajdonképpen a Vht. 48. § (3) bekezdésének átvétele, így lényegében a közigazgatási végrehajtásban is értékelhető a felfüggesztésre okot adó, méltányolható körülmények körében a kötelezett által eltartásra köteles és tartásra szoruló személyek száma, a kötelezett vagy az eltartott személy tartós és súlyos betegsége.

Fel kell függeszteni a végrehajtást akkor is, ha a végrehajtás folytatása életveszéllyel vagy helyrehozhatatlan kárral járna, vagy az közegészségügyi vagy közbiztonsági okból szükséges.

A bírósági végrehajtásban halasztó hatályú igényperről akkor beszélünk, ha a foglalástól számított 8 napon belül igénypert indítottak, ebben az esetben az igényelt vagyontárgy értékesítése iránt az igényper jogerős befejezése után lehet intézkedni.

A Ket. szerint fel kell függeszteni a végrehajtást, ha a végrehajtás alá vont vagyontárggyal kapcsolatos igényper van folyamatban, függetlenül attól, hogy az igényper halasztó hatályú-e vagy sem, továbbá akkor is, ha a vagyontárgyat a bírósági végrehajtó más követelés végrehajtása érdekében korábban lefoglalta, feltéve, hogy más lefoglalható vagyontárgy nincs.

Fel kell függeszteni a végrehajtást akkor is, ha a kötelezett meghalt vagy megszűnt, a jogutódlás tárgyában hozott végzés jogerőre emelkedéséig.

II.3 A végrehajtás megszüntetése

A végrehajtást megindító hatóság végzéssel megszünteti a végrehajtást, ha a végrehajtás megindítására okot adó körülmény már nem áll fenn, vagy olyan megszüntetési okról szerez tudomást, amelyet a törvény felsorol. Amennyiben a végrehajtást megindító és foganatosító hatóság különböző, a végrehajtást megszüntető végzést meg kell küldeni a végrehajtást foganatosító hatóságnak is. A végzéssel szemben a jogosult és a kötelezett fellebbezhet.

A Ket. szerint a végrehajtást megindító hatóság a végrehajtást megszünteti, ha a végrehajtható döntést visszavonták, megsemmisítették vagy hatályon kívül helyezték. Az előbbi eset egyértelmű, a bírósági végrehajtásban is előfordul.

Érdekesebb a Ket. 141. § (1) bekezdés b, pontja, mely szerint a végrehajtást akkor is meg kell szüntetni, ha jogutód hiányában a végrehajtás nem folytatható. A bírósági végrehajtásban ilyen esetben általában a végrehajtás szünetelését kellene megállapítani, bár a végrehajtási ügyek többségében az állam szükségképpeni jogutód az adósi oldalon is, és a jogutódlás megállapítására törekedni kell.

A bírósági végrehajtás gyakorlatában előforduló eset, hogy a végrehajtás folyamatban léte alatt az adós elhunyt, és a végrehajtó az ügy iratait jogutódlás megállapítása végett a bírósághoz beterjeszti. Ilyenkor a bíróság megkeresi a néhai adós utolsó lakóhelye szerint illetékes jegyzőt annak közlése végett, hogy az elhunyt után vettek-e fel hagyatéki leltárt (tkp. indult-e hagyatéki eljárás) és az iratokat melyik közjegyzőnek küldték meg. Ha a jegyző azt közli, hogy hagyatéki

eljárás nem indult, mivel az elhunyt után ingatlan nem maradt és az ingó hagyaték értéke sem érte el a törvényben meghatározott értéket, akkor joghézaggal állunk szemben, amelyre a Vht. nem tartalmaz rendelkezést. A bíróságnak ugyanis a jogutódlás megállapításához be kellene szereznie a közjegyző hagyatékátadó végzését, de ezt hagyatéki eljárás hiányában nem tudja megtenni.

A probléma megoldására két lehetőség képzelhető el: mondhatjuk, hogy a végrehajtási ügy a Vht. 52. § d, pontja alapján szünetel, mivel az adósnak nincs lefoglalható vagyontárgya. (Ez az álláspont eljárásjogilag kissé nagyvonalú, mivel a bíróságnak hivatalból akkor is meg kellene állapítania a jogutódlást, ha nincs mit behajtani, a végrehajtási ügy szigorúan véve csak a jogutóddal szemben szünetelhetne.

A másik lehetőség, hogy a bíróság felhívja a végrehajtást kérőt arra, hogy szerezze be néhai adós öröklési bizonyítványát, és azt csatolja a bíróságnak. Amennyiben a végrehajtást kérő ezt elmulasztja, a végrehajtási ügy a Vht. 52. § c, pontja alapján fog szünetelni (mivel a végrehajtást kérő az eljárásban való közreműködést megtagadta).

Egy esetleges harmadik lehetőség, hogy a bíróság bizonyítás felvétele (tanúk meghallgatása) után közokirat hiányában is megállapítja a jogutódlást, de ez véleményem szerint pontatlansága, a benne rejlő hibalehetőségek miatt nem célszerű.

A bírósági végrehajtásban megkülönböztetünk érdemi és ügyviteli befejezési okokat. A bírósági végrehajtó előtt folyó végrehajtási ügy ügyviteli szempontból befejezett akkor is, ha a végrehajtás szünetel. Érdemi befejezésnek minősül, ha a végrehajtást kérő a teljesítést bejelentette, vagy a tartozást elengedte, illetve az adós a végrehajtható okiratban foglaltaknak eleget tett, és ezt a végrehajtó megállapította. A végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről szóló 1/2002. (I. 17.) IM rendelet 10. § c, pontja szerint befejezett a bírósági végrehajtási ügy, ha a bíróság a végrehajtást megszüntette.

A szóban forgó rendelet tehát külön szabályozza a végrehajtási ügyek befejezésének bíróságra vonatkozó és végrehajtóra vonatkozó eseteit, aminek az az indoka, hogy a bírósági végrehajtásban nem kell a végrehajtónak minden egyes ügyet betérjesztenie a bírósághoz a végrehajtás

megszüntetése végett, saját maga is megállapíthatja pl. a teljesítést, és az ügyet befejezi. A közigazgatási végrehajtásban minden esetben végzést kell hozni a végrehajtás megszüntetéséről, ha a Ket. szerint végrehajtás megszüntetési ok áll fenn.

Meg kell szüntetni a végrehajtást a közigazgatási végrehajtásban akkor is, ha a végrehajtáshoz való jog elévült. A közigazgatási végrehajtásban a végrehajtáshoz való jog a kötelezettséget megállapító döntés jogerőre emelkedésétől, vagy ha a döntés teljesítési határidőt vagy határnapot állapított meg, annak utolsó napjától, illetve a határnapot követő naptól számított öt év elteltével évül el. Jogszabály ennél rövidebb elévülési határidőt is megállapíthat. A végrehajtás elévülését bármely végrehajtási cselekmény megszakítja, az elévülés kezdő időpontjától számított 10 év elteltével azonban a határozat nem hajtható végre. Nincs akadálya annak, hogy a kötelezett a végrehajtás elévülésére megszüntetési kérelem formájában hivatkozzon, de ha a hatóság a végrehajtáshoz való jog elévülését észleli, ennek hiányában is meg kell szüntetnie a végrehajtást.

A bírósági végrehajtásban irányadó bírói gyakorlat szerint ha az adós a végrehajtási jog elévülésére hivatkozik, és a végrehajtás megszüntetését kéri, ez a kérelem csak végrehajtás megszüntetése iránti perben bírálható el, mivel a Vht. a végrehajtás megszüntetési okok között a végrehajtási jog elévülését nem sorolja fel, ezokból a végrehajtás peren kívül nem szüntethető meg. Ezzel ellentétes álláspont szerint a bíróság a végrehajtási eljárásban (tehát peren kívül) megállapíthatja, hogy a végrehajtási jog elévülése miatt a végrehajtás nem folytatható, ezt egyébként a Vht. 57. § (3) bekezdése ki is mondja. A Ket. megoldása mindenesetre egyszerűbb.

A közigazgatási végrehajtásban is meg kell szüntetni a végrehajtást akkor, ha a jogosult a végrehajtás megszüntetését kéri, továbbá akkor is, ha a további végrehajtási eljárási cselekményektől eredmény nem várható. Ez utóbbi megszüntetési ok a bírósági végrehajtásban egyértelműen szünetelési oknak tekinthető, a Vht. 52. § d, pontja szerint a végrehajtás szünetel, ha az adósnak nincs lefoglalható vagyontárgya, illetőleg a lefoglalt vagyontárgy értékesítése sikertelen volt.

Speciális, csak a közigazgatási végrehajtásban előforduló megszüntetési ok, ha a végrehajtást foganatosító szerv a pénzkövetelést a pénzforgalmi szolgáltatóra vagy a munkáltatóra vonatkozó

felelősségi szabály alapján vagy a kötelezett tartozásaiért jogszabály alapján helytállásra kötelezettel szemben érvényesítette.

A kötelezettel szemben folyó végrehajtást meg kell szüntetni akkor is, ha a hatóság a jogutódlásra tekintettel a teljesítési határidőt a végrehajtás megindítását követően meghosszabbította.

A bírósági végrehajtásban is érvényesül a felszámolás miatt történő megszüntetési ok, amelyet nem Vht., hanem a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 38. § (1) bekezdése szabályoz. A Ket. szerint meg kell szüntetni a végrehajtást akkor, ha a végrehajtást foganatosító szerv a kötelezettel szemben felszámolási eljárást kezdeményezett, illetve a kötelezett ellen felszámolási eljárás indult. A rendelkezés indoka, hogy a felszámolási eljárás totális végrehajtás, amely az adós gazdálkodó szervezet teljes vagyonát érinti, ezért gyakorlatilag magába olvasztja az egyes követelések behajtása miatt folyó egyedi végrehajtást.

Ha a kötelezett az eljárás tárgyát képező kötelezettséget teljesítette, a Ket. 141. § i, pontja alapján kell megszüntetni a végrehajtást. A Ket. ezen rendelkezése 2014. január 1-től hatályos, korábban a Ket. 125. § (1) bek. folytán alkalmazandó Ket. 31. § (1) bek. e) pontja alapján volt erre lehetőség, azzal, hogy az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn.

II.4. Jogorvoslatok a közigazgatási végrehajtásban

A közigazgatási végrehajtás jogorvoslati rendszere kettős: bizonyos döntésekkel szemben fellebbezésnek, más végrehajtási cselekményekkel szemben végrehajtási kifogásnak van helye. A Ket. 144. § (1) bekezdése értelmében a végrehajtást megindító hatóságnak a végrehajtási eljárásban hozott döntése ellen akkor van helye fellebbezésnek, ha a döntés ellen önálló fellebbezési jogot biztosít a Ket.

Felmerülhet a kérdés, hogy közigazgatási végrehajtás ellen végrehajtás megszüntetési, illetve korlátozási per indítható-e pl. abban az esetben, ha az önálló bírósági végrehajtó a részére átadott közigazgatási vagy adó-végrehajtási ügyben jár el.

A Pp. 366. § szerint ha a végrehajtás megszüntetésére, illetőleg korlátozására a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 41. vagy 56. §-a szerint a bírósági végrehajtási eljárás keretében nincs lehetőség, az az adós, aki a végrehajtást sérelmesnek tartja, végrehajtás megszüntetési, illetőleg korlátozási pert indíthat a végrehajtást kérő ellen.

Látható, hogy a Vht. a végrehajtási per megindítását csak abban az esetben engedi meg, ha a végrehajtás peren kívül (a végrehajtási eljárásban) nem volt megszüntethető. A Ket. 125. § (2) bek. értelmében a Vht. rendelkezéseit csak akkor lehet alkalmazni, ha a Ket. másként nem rendelkezik. Azokra az esetekre viszont, amikor a kötelezett a követelés jogalapját vagy összegét vitatná, mindenképpen a Ket. rendelkezéseit kell alkalmazni.

Közigazgatási végrehajtás ellen végrehajtás megszüntetési vagy korlátozási per indítása tehát fogalmilag kizárt, ehelyett a Ket.-ben biztosított jogorvoslati lehetőségek vehetők igénybe.

A bírósági végrehajtáshoz hasonlóan a kötelezett, a jogosult, továbbá az, akinek jogát vagy jogos érdekét a végrehajtás sérti, a végrehajtást foganatosító szerv törvénysértő döntése, intézkedése ellen vagy az intézkedés elmulasztása esetén a végrehajtást foganatosító szervnél végrehajtási kifogást terjeszthet elő. A végrehajtási kifogást az intézkedésről való tudomásszerzést vagy az akadály megszűnését követő nyolc napon belül, de legkésőbb az intézkedéstől számított három hónapon belül lehet előterjeszteni.

A fellebbezést és a végrehajtási kifogást a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság tizenöt napon belül bírálja el. A végrehajtást megindító hatóság felettes szerve bírálja el a végrehajtási kifogást, ha a végrehajtást bírósági végrehajtó foganatosítja.

Az önálló bírósági végrehajtót megillető díjazással kapcsolatos végrehajtási kifogást azonban mindig a végrehajtó székhelye szerint illetékes járásbíróság bírálja el. Utóbbi rendelkezés indoka, hogy végrehajtónak nem felettes szerve a közigazgatási hatóság, ezért célszerűségi és jogszerűségi szempontok is azt indokolják, hogy a végrehajtó díjazásával kapcsolatos kifogás esetén a bírósági végrehajtásban is eljáró, azonos fórum hozzon döntést.

Az adóvégrehajtásban igénybe vehető jogorvoslati lehetőségek egyszerűbbek, mivel a végrehajtás során az adóhatóság által hozott végzések, illetve az adóvégrehajtó törvénysértő intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása ellen egyaránt végrehajtási kifogással lehet élni. A végrehajtási kifogást az adóhatóság bírálja el akkor is, ha az az önálló bírósági végrehajtó részére átadott adóvégrehajtási ügyben a végrehajtó intézkedése ellen irányul.

A végrehajtást foganatosító adóhatóság a benyújtott végrehajtási kifogást az ügy összes iratával együtt 15 napon belül felterjeszti a felettes adóhatósághoz, kivéve, ha a végrehajtást foganatosító adóhatóság a kifogásban foglaltakat maradéktalanul elfogadja és erről a benyújtót tájékoztatja.

Felhasznált jogszabályok:

1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról

2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól

2003. évi XCII. törvény az adózás rendjéről

14/1994. (IX. 8.) IM rendelet a bírósági végrehajtói díjszabásról

1/2002. (I. 17.) IM rendelet a bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről

1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról

105/1952. (XII. 28.) MT rendelet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.)

hatálybaléptetése folytán szükséges rendelkezések tárgyában